

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

11. Statement by European Commission President von der Leyen on Russian accountability and the use of Russian frozen assets on 30 November 2022. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_22_7307 (дата звернення: 20.04.2023).
12. Russia's War on Ukraine: Financial and Trade Sanctions. URL: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF12062> (дата звернення: 20.04.2023).
13. Update statement on the reporting of frozen assets under the Special Economic Measures Act – Russia Regulations. URL: <https://www.rcmp-grc.gc.ca/en/news/2022/update-the-reporting-frozen-assets-the-special-economic-measures-act-russia-regulations-0> (дата звернення: 20.04.2023).
14. The World Refugee & Migration Council Research paper on Frozen Russian Assets and the Reconstruction of Ukraine: Legal Options (July 2022). URL: <https://www.wrmcouncil.org/wp-content/uploads/2022/07/Frozen-Russian-Assets-Ukraine-Legal-Options-Report-WRMC-July2022.pdf> (дата звернення: 20.04.2023).
15. Goldmann M. Hot War and Cold Freezes: Targeting Russian Central Bank Assets (February 2022). URL: <https://verfassungsblog.de/hot-war-and-cold-freezes/> (дата звернення: 20.04.2023).
16. Judgment of 5 February 1970 in Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited (Belgium v. Spain) (New Application: 1962). URL: <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/50/050-19700205-JUD-01-00-EN.pdf> (дата звернення: 20.04.2023).
17. United Nations General Assembly Resolution 377-A. URL: [https://www.un.org/en/sc/repertoire/otherdocs/GAres377A\(v\).pdf](https://www.un.org/en/sc/repertoire/otherdocs/GAres377A(v).pdf) (дата звернення: 20.04.2023).

Ключові слова: тимчасові заходи, агресія, відповідальність держав, юрисдикційні імунітети, контрзаходи, конфіскація.

Key words: provisional measures, aggression, state responsibility, jurisdictional immunities, countermeasures, confiscation.

ГРОМЛЮК АЛІНА ВІТАЛІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри міжнародного та європейського права*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЄСПЛ ЗА СКАРГАМИ ЩОДО ПОРУШЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Стаття 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод передбачає, що кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства та на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права [1].

Європейська конвенція однаково захищає права власності як фізичних, так і юридичних осіб. Однак ця вимога часто нівелюється в українському законодавстві. Крім того, фактично склалася

конкуренція між цими нормами при застосуванні Цивільного кодексу (майнові права фізичних осіб) та Господарського кодексу (майнові права переважно юридичних осіб).

З практики Європейського суду з прав людини розуміється, що встановлення державою певних заборон щодо здійснення права власності чи, наприклад, застосування державою заходів безпеки з метою отримання сплату податків слід розглядати як факти втручання держави у мирне володіння власністю. Важливо, щоб такі факти були досліджені на предмет їх правового застосування з урахуванням вимог законності, доцільності та пропорційності.

Особливості розгляду справ про порушення права власності проявляються у питанні визначення поняття «власність» відповідно до Конвенції.

Аналізуючи практику Європейського суду з прав людини, в контексті Європейської конвенції, можна зробити висновок, що поняття « власність» та «майно» постійно розширюються. Позиція Європейського Суду виділяє, що «власність» у розумінні Конвенції та Протоколу до неї є автономним явищем і має незалежне від національного розуміння тлумачення [2].

Таким чином, відповідно до Конвенції, майно, крім рухомих і нерухомих речей, також включає:

- позови про відшкодування збитків згідно з національним законодавством;
- право на пенсію;
- акції компанії;
- економічні інтереси, пов'язані з управлінням бізнесом (ділова репутація, нематеріальні активи тощо);
- правові розрахунки щодо настання певних обставин;
- рішення арбітражного органу у зв'язку з певним спором.

Наприклад, у справі «Півень проти України» заявник скаржить на те, що рішенням Конотопського міського суду від 1 квітня 1998 року та 4 березня 1999 року державна установа зобов'язана виплатити заявнику надбавки за вислугу років та допомогу на оздоровлення, які не були виконані. Європейський суд вважає, що ці рішення стали остаточними та такими, що підлягають виконанню, і, отже, створили право позову, яке може бути застосоване відповідно до статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини. Невиконання цих рішень для заявниці становить втручання в її право власності, яке захищається зазначеною статтею Протоколу до Конвенції про захист прав людини.

Важливо підкреслити, що згідно з прецедентною практикою ЄСПЛ стаття 1 Першого протоколу до Конвенції містить три чіткі норми, які встановлюють принцип мирного володіння майном, умови позбавлення такого права та визнання права держави здійснювати контроль за використанням власності в загальних інтересах.

Європейський суд зазначає, що в період з квітня 1998 року по березень 2001 року заявник не мав можливості скористатися правом на надбавку за вислугу років та охорону здоров'я. Проте з 5 березня 2001 року право власності заявника регулювалося двома судовими

рішеннями, якими було відстрочено виконання рішень від 1 квітня 1998 року та 4 березня 1999 року.

Європейський суд зазначає, що відстрочка виконання рішення не мала чіткого терміну і рішення залишалося невиконаним тривалий час. Очевидно, що цю ситуацію важко узгодити з вимогою передбачуваності, законності чи служіння законній меті, зазначеними у статті 1 Першого протоколу.

Європейський суд вважає, що було порушено справедливий баланс між вимогами загального інтересу та правом заявниці на її власність.

Розуміння статті 1 Першого протоколу до Конвенції базується на принципі справедливого балансу між інтересами держави, які пов'язані з необхідністю втручання у право власності, та інтересами сторони, чие право зазнало втручання. Цей принцип передбачає раціональне співвідношення між метою, яку необхідно досягти, і засобами, за допомогою яких вона досягається.

Саме дотримання принципу пропорційності вимагає досягнення справедливого балансу між загальними інтересами всього суспільства та вимогами захисту фундаменту.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950 р. URL: http://www.echr.coe.int/ Documents/Convention_UKR.pdf
2. Комаров В. В. Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод і практика судочинства / В. В. Комаров // Проблеми теорії та практики цивільного судочинства / за заг. ред. В. В. Комарова. – Харків : Харків юридичний, 2008. С. 13–38.
3. Дрогозюк К. Б. Процесуально-правовий характер рішень Європейського суду з прав людини в доказуванні в цивільному процесі України. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2016. № 2. С. 58–63.
4. Фулей Т. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя : науково-методичний посібник для суддів. Київ, 2015. 208 с.

Ключові слова: захист прав людини, практика Європейського суду, власність, майно, право власності.

Key words: protection of human rights, practice of the European Court, property, property, ownership.

ДЖЕВАГА-ТРЕТЬЯКОВА СВІТЛАНА ЮРІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права*

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК КОНЦЕСІЙ

Концесія має багатовікову історію становлення та розвитку як щодо її правової форми (акт публічної влади, договір, певний дозвіл) так і предмету концесійних правовідносин (природні ресурси, зокрема

Галімурка Петро Іванович

Тимчасові заходи Міжнародного суду ООН як підстава
для обмеження юрисдикційних імунітетів: український контекст . . . 389

Громлюк Аліна Віталіївна

Проблемні питання розгляду справ ЄСПЛ за скаргами
щодо порушення права власності . . . 392

Джевага-Третьякова Світлана Юріївна

Становлення та розвиток концесії . . . 394

Димов Кирило Борисович

Розвиток міжнародних та національних механізмів захисту
права на житло біженців та вимушених мігрантів внаслідок
міжнародного збройного конфлікту в Україні . . . 397

Жакун Маргарита Юріївна

Захист іноземних інвестицій в умовах воєнного стану:
міжнародний досвід для України . . . 401

Мануїлова Катерина Вікторівна,

Рудецька Поліна Андріївна

Міжнародна кримінальна відповідальність посадових осіб
держави за вчинення міжнародного злочину . . . 404

Редченко Ярослав Олександрович

Міжнародно-правова проблематика визнання цифрових валют
офіційними платіжними засобами . . . 407

Степанова Снежана Петрівна

Елементи нової моделі міжнародного волонтерства в Україні . . . 411

Череповський Костянтин Валерійович

Справедливий і рівноправний режим як багатопарова
комбінація принципів права . . . 415

Шипко Станіслав Олександрович

Міжнародно-правове регулювання боротьби з кіберзлочинністю . . . 419

СЕКЦІЯ 9
ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО
В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ, ВІЙНИ
ТА ПІСЛЯВОЄННА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ

Кібік Ольга Миколаївна,

Слободянюк Ольга Василівна

Інтеграційна стратегія в системі забезпечення відновлення
та розвитку України . . . 422

Котковський Володимир Станіславович

Повоєнне реформування енергетичного комплексу України . . . 426

Котлубай Вячеслав Олексійович

Підвищення рівня інноваційності українських бізнес-структур
в умовах війни . . . 428